

Opschrift

Vergadering van 19 februari 2024

Nummer: 2024_MV_00110

Onderwerp:

Mondelinge vraag van raadslid Anneleen Van Bossuyt: Grondslapers Gentse gevangenis

Raadslid(-leden):

Anneleen Van Bossuyt - N-VA

Bevoegd: Mathias De Clercq

Omschrijving van de vraag

Toelichting:

De overbevolking van onze gevangenissen is een oud zeer. Begin vorig jaar engageerde de burgemeester zich dat er in de Gentse gevangenis, waar de problematiek bijzonder acuut was geworden, geen grondslapers meer mochten bijkomen, dat er tegen 1 maart een halvering moest zijn en tegen 1 mei geen enkele grondslaper meer.

Het optreden van de burgemeester had een tijdelijk effect, maar ondertussen zijn er op dit moment – behoudens vergissing – alweer circa 60 grondslapers in de Gentse gevangenis. De burgemeester heeft eerder zelf al aangegeven dat deze chronische overbezetting inhumain is voor zowel de gedetineerden zelf als het gevangenispersoneel. Het normale gevangenisregime met bijhorende activiteiten kan niet gevolgd worden, wat een negatieve impact dreigt te hebben op de toekomstige re-integratie.

Vraag:

Vandaar mijn vragen:

1. Welke stappen zal de burgemeester in deze ondernemen?
2. Welke mogelijkheden heeft het stadsbestuur om het zich telkens herhalen van deze situatie tegen te gaan?

Antwoord

De overbevolking in de gevangenissen is geen louter Gents fenomeen. Volgens recente cijfers zouden er in de Belgische gevangenissen 1.300 gedetineerden meer zitten dan de capaciteit toelaat. De afgelopen dagen hebben cipiers over het ganse land deze situatie

ook nog eens – terecht - onder de aandacht gebracht met hun 24-uur staking. Ik heb daar volle begrip voor.

De problematiek van grondslapers is totaal onaanvaardbaar in een democratische rechtsstaat. Dit is mensonterend.

Ik wil hierbij verwijzen naar een citaat van Albert Camus:

“Une société se juge à l'état de ses prisons.”

Als je dit in relatie brengt met de grondslapers, dan zijn we als samenleving totaal niet goed bezig.

De veiligheid en gezondheid van zowel cipiers als de gedetineerden zijn in het gedrang. Het is daarom ook dat ik al meermaals aan de alarmbel heb getrokken. Ik heb geen bevoegdheid over de capaciteit van de gevangenissen maar wat ik kan doen, doe ik. Het is mijn plicht als burgemeester om dit aan de kaak te stellen, en ik zal dit blijven doen zolang het nodig is.

Met mijn bevel van 25 januari 2023 werd er opgelegd om de maximale verhoogde capaciteit van de Gentse inrichting na te leven en ervoor te zorgen dat er tegen 1 mei 2023 niemand meer op de grond hoefde te slapen.

Dat bevel stond echter niet op zich, maar kwam er nadat ik de gevangenis, samen met de gouverneur, eind 2022 had bezocht, en na een gezamenlijke brief naar de verschillende bevoegde staatssecretarissen en ministers om hen op hun eigen domeinen tot concrete actie aan te sporen.

Nadat uit een rondetafelgesprek met verschillende betrokken actoren was gebleken dat op korte termijn geen oplossing kon worden geboden, heb ik, vanuit de enige bevoegdheid die ik heb voor de openbare orde op het grondgebied in het bijzonder artikel 133 en 135, § 2 van de Nieuwe Gemeentewet én voor de handhaving van de orde in arresthuizen bepaald in artikel 613 Wetboek van Strafvordering, het voornoemde bevel uitgevaardigd. Om zo één en ander in beweging te zetten en aan alle beleidsniveaus duidelijk te maken dat dit mensonterende toestanden zijn en moesten aangepakt worden.

Het bevel heeft ook heel wat weerklank gekregen in de lokale en nationale media, om zo de problematiek ook breed onder de aandacht te brengen, om dingen in gang te zetten.

Zo heeft de Commissie van Toezicht na het bevel het initiatief genomen om met meerdere actoren in dialoog te gaan over de oorzaken en gevolgen van de overbevolking. Collega Van Bossuyt u stelt dat dit bevel effectief een effect heeft gehad, maar moet ik samen met u vaststellen dat dit effect jammer genoeg slechts tijdelijk is gebleken.

De problematiek van de gevangenisoverbevolking is ook niet enkel een Gents fenomeen, maar kenmerkt de Belgische strafuitvoering al decennialang. Lokaal hebben we daar geen bevoegdheden voor.

Een lokale oplossing ligt dan ook helemaal niet voor de hand, temeer omdat er voor de publiek uitgebate gevangenissen zoals die van Gent geen juridisch afdwingbare bovengrens is bepaald. Bv. in Nederland is dat wel zo. We hebben dus nood aan een fundamenteel parlementair debat.

De ondervoorzitter en voorzitter van de Commissie van Toezicht zien in dit punt een opportuniteit waarbij een bevel van de burgemeester een eerste stap kan zijn richting een juridische bovengrens. Voor nieuwe gevangenissen, die via een publiek-private samenwerking worden uitgebaat is wel een absolute bovengrens van 15 % overbevolking voorzien.

Er geldt dus enkel een feitelijke bovengrens die op zijn beurt bepaald wordt door de infrastructuur of de theoretische capaciteit.

Dit neemt niet weg dat ik op dit vlak mijn verantwoordelijkheid blijf opnemen en de problematiek zal blijven aankaarten op het hoogste politieke niveau.

Ik zei het in feite zou hier een parlementair debat moeten over plaatsvinden om alle aspecten hierrond uit te klaren en te kijken welke initiatieven kunnen bijdragen aan een oplossing voor deze problematiek. Dat gaat over capaciteit, straftoemeting.

Ik heb deze ochtend een reeds lang gepland herbezoek gedaan aan de Gentse gevangenis, samen met de gouverneur, met de procureur en de vertegenwoordigers van de Commissie van Toezicht, om mij nogmaals van de situatie te vergewissen.

Vandaag zijn er 150 geïnterneerden in Gent. Die mensen horen niet thuis in een gevangenis.

Ik moet u zeggen, dit was opnieuw confronterend, echt mensonwaardig. Gedetineerden te moeten zien in een cel, die dag en nacht samen moeten zitten op zo een kleine oppervlakte. Het geen mevrouw Van Bossuyt beschrijft klopt.

Dit bezoek en de aangeleverde informatie sterken mij om nu opnieuw een burgemeestersbesluit te nemen, zoals ik vorig jaar ook heb gedaan.

Nu als we speak er zijn opnieuw 65 grondslapers. Dit is bijna evenveel als toen ik vorig jaar mijn besluit heb genomen. Toen waren er 70 grondslapers.

Ik heb daarom gevraagd, nog geen 5 minuten nadat ik uit het gevang kwam, aan de diensten om de opmaak van dit burgemeestersbesluit voor te bereiden.

Ik zal dit ook opnieuw aankaarten bij de minister. Wij zijn als stadsbestuur immers niet verantwoordelijk voor de capaciteit binnen het Belgisch gevangeniswezen en binnen de Gentse gevangenis.

Ik zal alles in het werk stellen, binnen mijn mogelijkheden, om deze problematiek aan te kaarten en te blijven aankaarten, om de vinger op de wonde te leggen. Ik zal hiervoor mijn verantwoordelijkheid blijven opnemen. Met mijn uitdrukkelijke vraag dat iedereen hier zijn rol in opneemt in het belang van de cipiers, gelukkig in Gent nog schitterend personeel en in het belang van de gedetineerden, en in het belang van onze maatschappij, zoals Albert Camus het ook heeft verwoord.
